

Aranyvasárnap előtt

(Folytatás az 1. oldalról.)

sebb házaspár azon tanakodik, vetítőt vagy mágneses társasjátékot vegyen-e, mellettük elemes mosógépet blokkol az eladó. Az üzletvezető, Horváth Józsefnét kérdezem, általában elégedetten távoznak-e a vevők.

— Látja — mutatja a polcokat. — Legonk van, ha nem is nagy választékban. Kétféle kínálunk 713 és 850 forintért. Drága, de az okos játéka van vevő. Keresik a babakocsit, a különböző öszerakó, elemes játékokat, egyelőre van belőlük.

Az apró körkép szerint szombaton nem vették ostrom alá a szegediek az üzleteket, minden kő kövön maradt. Talán ma, az aranyvasárnapon még elmegy a boltokba az, aki eddig nem fogyott ki a pénzből és az ötletekből.

A piacon viszont már tegnap is nyüzsgött a nép. Rakva járnak a buszok, korán reggel már fölszállni is alig lehet Fölsővároson. Leszállni még nehezebb a Marx téren, mert az ellenáram elvett követve dúródik fölfelé a fiatalok. Pulykával a hóna alatt. Mások helyreazítanak, hogy várjon a sorára, most inkább azt kérdezik tőle, mennyiért vette. Nyolc kiló, négyzötvenért. Rossz idők járnak most a karácsonyi pulykákra.

Az asztalok lelegején pontyot árul a szövetkezet. Van, aki veszi, mert ki tudja, mennyit kell sorban állni majd ünnepe előtt. Be a halat a mélyhűtőbe otthon, egy gondtal kevesebb. Itt a ponty, és a gyöngyű halászlécsok! — így kínálja portekáját az árus. Vagy az egyik, vagy a másik majd csak megtetszik a nyájas vevőknek.

Dió, még fokhagyma árabb. Ez is karácsonyi kellék. — Nézzé, lelken, a mérleget! Kistermelő vagyok, nem család, de azért csak nézzé! És búcsúzáskor a szokásos jókívánság: — Fogyasszák egészséggel! Sült tök és savanyú dinnye. Fogyasszák egészséggel! Bundasapka, kis bekecs — használik egészséggel! Ha rámbíznák, már ezért az egyért szaporítanám a piacok számát: itt legalább mindenki jót mond, a vevőre.

Nincs karácsonyi fenuő nélkül. Itt annyi van belőle, a körtöltést be lehetne ültetni vele. Kérdezem az első eladót, nem fél? Ennivit nem lehet eladni. Dehogynem! Még csak az elején tartunk.

— Mióta? — Evv heté kezdtek. Nem itt alszunk mellette, mert hideg van, de rezgettől estig áruljuk. Mi nem méterre adtuk, mint a boltban, hanem formára. Amelvik mutatósabb, az a drágább.

— Mindenkinék más tesszik. — Mindenkinék azt adjuk drágábban, ami neki tetszik. Nem sérthetek meg senkit avval, hogy a legőcskébbat választotta. Dicsőrem a szustusát, és megkérem az árat.

Hajdú Imre és felesége állia a piacot pár lépéssel arrébb. Városképi jelentőségük elvitathatatlan, eddig is itt voltak, ezután is itt lesznek. — Jöjjön, lelken, jóvőre is, mindig a sárca sapkát figyelie! Azt tessék vinni, gyöngyű szép hosszú! A vevő azt mondja rá, éppen az a bai, és elmegy. Nem átkozzák, ion helyette másk.

Bisztrui Jenőné 15 éve minden karácsony előtt fenyőt árul.

— Minden fát el lehet adni? — El, mert nem vagyunk egyformák. Van, aki a kicsit keresi, van, aki a nagyot, egyik a ritkát, a másik a sűrűbbet.

Panaszkodnak a szegedi fenuősök, hogy baj van a

Somogyi Károlyné felvétele

Nincs karácsony fenyő nélkül...

szervezéssel. Ráeresztik a piacra a zalaikat.

Mit lehet kezdeni háromméteres fenyővel? Van aki azt keresi. Nagy lakáshoz és kis unokához jó a nagy. Ásotthalomról hosszúlevelű erdei fenyőt hoztak. Azelőtt meg se vették volna.

— Rájöttek az emberek, hogy ez a fajta nem hullajtja a levelet.

A fenyőfákat az élteti, hogy félnek az emberek.

Aki itt vesz, mind mondja, ekkor meg ekkor ráfizetett. Megvette a boltban sokkal olcsóbban, de mire földszítették, már le is kopaszodott.

— Kiráz a hideg, amikor a 11. november végén mondta vagy december elején, hogy vágják a hegyekben a karácsonyfákat. Mi lesz azokból a hónap végéig?

A jó kofa azonnal invitál: — Ezt tessék vinni, a tö-

veset. Vigye haza, tegye rá a radiátorra. Ha karácsonyi leesik a levele, újat adok helyette.

Jó lenne összegyűjteni, hogyan lehet eladni a jó fát. Az egyik aranyos, a másik gyönyörű, a harmadik karcsú, a negyedik pedig olyan szép, mint a szegedi menyecskek. Dunántúli ember mondja ezt, és hallgatnak is rá a menyecskek. Csurgórol, Letenyéről, Nagykanizsa környékéről jöttek a dunántúliak. Az egyiknek csak a fuvar volt négyezer forint.

— Megéri? — Eddig még megérté.

A jó kofa mindent tud. Most még csak azok veszik a karácsonyfát, akik családi házukban laknak. A városiak viszont nem tudják, hova tenni, várnak még szerdaig-csütörtökig. Járjanak akkor is szerencsével!

Chikán Ágnes
Horváth Dezső

A vasárnapi: luxusköltség

Ha a bevétel többszöröse a kiadás...

December 5-e még nem volt olyan régen, hogy ne emlékeztehetnénk az olvasót: akkori Postaládánkban terjedelmes levelet közöltünk, a vízművek választ arra a kérdésre, miért nem érdemes nyitva tartani telente a Ligetfürdő nyitott medencéjét, s a hozzátartozó öltözőket. Mert, hogy nem érdemes, azt sejteti lehet abból, hogy nem tartják nyitva. Az okokat, érveket gazdaságossági számításokat most nem részletezzük újra, csupán annyit idéznénk fel összefoglalás-képp: „a mai gazdasági helyzetben nem engedhetjük meg azt a luxust, hogy további milliókkal nőjön a fürdőárgaztatás ráfizetése”.

Miért ráfizetéses a szegedi fürdők? Az oly sokféle gyógykezelést is kínáló gőzfürdő? A hamar kedvelté vált termálfürdő? A legkényesebb igényeket is kielégítő sportuszoda? A vízművek legnépszerűbb szolgáltatása — hogy tudniillik minden évszakban megteremtse a lehetőséget az úszásra, fürdésre — ráfizetéses lenne? Az. Ebben az évben — a hátralevő egy-két hét nagy változást már nem hozhat — felette lesz a ráfizetés a hatmillió forintnak. Jó-jó, de hát nem minden a gazdaságosság, egy szolgáltatóvállalatnak főként szolgáltatónia kell, még akkor is ha egyik zsebe könnyebb, a másikból, a jobban megteltből kell ellensúlyoznia. — vethetnénk ellen a józanabb gazdasági mérlegelésnek.

De ellenkezésünkre semmi szükség: pontosan ezt vallják ugyanis a vízművek vezetői is! Félkapván a fejünket a Postaládában olvastottak miatt, bővebb tájékoztatást kértünk tőlük, s megtudtuk, hogy törekvésük a kettős egyeztetés. Az tudniillik, hogy fürdési alkalmat is teremtsenek az igények meglehetősen széles skáláján, meg a költségek alakulását se vegyék félvállról.

Összevettük hát először a vasárnapi vendégforgalmi adatokat a fürdők fenntartási, pontosabban nyitvatartási költségeivel. S igazolódott a feltételezés: télen még a kiadásokat sem fedezik a bevételek. A gőzfürdőben például — csak a férfiak részlege tart nyitva vasárnaponként — a bevétel átlagosan 800—1000 forint. Az energiaárak, a takarítási és vízdíjak a mosatási költségek, a munkabérek és a közterhek ennek a bevételnek a tízszeresét veszik ki a vízművek „zsebéből”. A sportuszoda sem éppen zsúfolt vasárnaponként: egy-két órával többet senki sem tölt ott, egész vasárnapi vendégforgalmuk még így is csak közelíti a százat. Vannak órák, amikor egy-két vendég kedvéért fűtik a sátor légtérét. Pedig elgondolható, hogy a napi ötezer forintos kiadás hány 13, illetve 6 forintos belépőből tevődhetne össze!...

Úgy véljük ezek után elfogadható a vízművek december 5-én lapunkban is

Kedden Megyei tanácsülés

A Csongrád megyei tanács idei utolsó ülését december 21-én, kedden 9 órai kezdettel tartja Szegeden, a Rákóczi téri székfőzőzárban. A megyei tanács végrehajtó bizottsága javasolja a testületnek tűze napirendre, vitassa meg a végrehajtó bizottság két tanácsülés közötti tevékenységéről és a fontosabb tárgyalásokról szóló beszámolót, hagyja jóvá az 1983. évi tanács költségvetési és fejlesztési tervet, határozza meg s fogadja el a jövő évi munkatervét. Tájékoztadjon a kisüzemi termelés, valamint a fogyasztói szolgáltatási szervezet rendszerének kialakításáról, és az ezzel kapcsolatos feladatok végrehajtásáról.

A tanácsülés nyilvános.

Tízéves a szakmunkások előkészítő tanfolyama

Immár tíz éve nyújt hatóság segítséget a tehetséges, a munkában kimagasló eredményt elérő fiatal szakmunkások egyetemi, főiskolai továbbtanulásához a szakmunkások előkészítő tanfolyama, a SZET. Ebből az alkalomból megemlékezést tartottak szombaton a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Az elmúlt tíz esztendőben a SZET révén csaknem hatezer fiatal szakmunkás került közvetlen kapcsolatba a felsőoktatással, s mintegy két és félezren meg is kezdték tanulmányaikat az egyetemeken, a főiskolák nappali tagozatain. Közülük ezer hallgató diplomás szakemberként tért vissza munkahelyére. Ezekre a fiataloktól az iskola-évek nagy kitartást igényeltek. Nemcsak azért, mert előképzettségük gyengébb

volt évfolyamtársaikénál, hanem azért is, mert családi gondjaik, néha rossz lakáskörülményeik nehezítették tanulmányaikat. Mégis becsülettel helytálltak.

Az évforduló alkalmából a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága és a Művelődési Minisztérium emlékérmét alapított a kimagasló tanulmányi eredményeket elért hallgatóknak, egyetemeken és főiskolák segítő tanárainak, állami, szakszervezeti és ifjúsági vezetőknek, akik odaadó munkájukkal elértek, hogy a SZET életképes, elismert intézménnyé fejlődjék. Az emlékérmeket Jakab Sándor, a SZOT főtítkárhelyettese adta át, meleg szavakkal méltatva 148 kitüntetett elismerésre méltó teljesítményét.

Fölkapjuk a fejünket vagy megszokjuk a zajt?

Beszélgetés az akusztikai kultúráról

Egy textilgyári munkásról éppenséggel nem mondható el, hogy csöndes helyen dolgozik. Meglepő hát, ha az illetőt zajos gépe nem, de a lakótelepi tízemeletes szellőzőmotorjainak hangja zavarja, idegesíti. Ilyesmi mégis előfordulhat: az egyéni érzékenységtől függ, ki milyen rezgésszámú hangokra válik ingerlékenyebbé, vagy éppen nyugodtá. Van, aki el nem tudja aludni, ha hangosan ketyeg az óra, másokat éppen ez ándájt el. Az egyik diák csak a könyvtári olvasóterem csendjében tudja figyelmét összpontosítani, a másikat az erősítő hangorkánja serkenti inkább.

A hétköznapi élet zajaihoz hozzáadódott ember jobbra el, hogy kirívóan éles, szokatlan, váratlan hangokra kapja föl a fejét — de hogy az alapzaj sem hatás nélkül, azt bizonyíthatják az orvosok, pszichológusok, szociológusok. A városiakok több altatót, nyugtatót szednek, mint a kisebb településeken élők, ingerlékenységükkel egyenes arányban szaporodnak életükben a konfliktushelyzetek, fáradságok, de mindezt sorolnánk, közismert, személyes tapasztalatokkal megerősíthető tények ezek. Ma már az sem szorul különösebb bizonyításra, hogy az emberi környezet védelméért fáradozókat a zajokat is veszélyforrásnak tartják, s noha lassan, de már terjedőben van az a vélemény, amit Józsa Gusztáv, a DÉLTERV egyik akusztikus tervezője így fogalmazott meg:

— Az utólagos hangszigetelési eljárások költségeit, s a zajártalmak okozta veszteségeket legalábbis részben meg lehetne takarítani, ha a tervező, beruházói szemléletet sikerülne mindenütt megváltoztatni. Szegeden már elértük, hogy nem adunk ki kész tervet úgy, hogy akusztikai szempontból meg ne vizsgáljuk. De hát a Dunán innen jó, ha tizen dolgozunk tervezőirodában akusztikusként, Pedig legtöbbször minimális költséggel, csekély beavatkozással megelőzhető a későbbi káros zajhatások.

— Mondana példát?

— A lakótelepi fűtőművek kéményeit — melyek nem csak az égésterméküket, hanem a kazánházi gépek zaját is „terítik” — megmagasítottuk, s az utca embere érzékelheti a különbségeket. A Kossuth Lajos sugárueti egyik tömbbelső lakóházában helyeztük el a „hangszigetelt” kazánt — mégsem panaszkodnak a lakók. Ellenpéldaként ott a József Attila sugárueti végi tízemeletes ház ügye: utólagos burkolatokkal, rugalmas csöbetelek beszerelésével lehetett valamiképp csökkenteni a házbeli kazán zaját... S ellenpélda a gipsz válaszfal is, amelyet az építők előszeretettel alkalmaznak a lakóház-felújításban, de amely megőrjíti a lakókat. Kibontják a jó hangszigetelő téglafalakat, s a gyorsabb építési tempóra hivatkozva „kitűnő” áthallást biztosítanak.

— Mit mond a szabvány?

— Az igen hangos beszéd átszűrődhet, de nem lehet

érthető. Vásárhelyen most zajlik egy persorozat: a lakók kártérítést követelnek az építőktől, mert a szomszédok „együttelése” akaratuk ellenére túlzottan jól sikerült. A panelházakban nem a falak, hanem a csővezetékek a „ludasok” — ezek tömítése sem ördögöség, csak éppen könnyen elfelejtődik!

— Az újonnan épülő ipari üzemek középületek beruházóinak feladata lenne, hogy a tervezőktől megköveteljék a zajvédelmi szempontok figyelembe vételét?

— Ez az elterjedt, külföldi gyakorlat. Magyar kórajások fúrta Franciaországban, ott a megbízásnak fontos feltevése volt, hogy a környező házak lakóit nem zavarhatják a megépítésük során feltehető akusztikai kultúra, mint nálunk. Ahol az már természetes, hogy a miskolci tévéstudió, a debreceni és a leendő szegedi rádióstúdió terveit akusztikai szakemberek készítették, de hogy a szegedi új híd a Tisza-parti gimnázium tanárai, s az újszegedi híd lakóházaiban élők számára nem örömteli forrás lesz, azt még hivatalosan senki sem vette komolyan. Retorikus bravúroknak kell képesnek lennie annak az akusztikusnak, aki a települések zajszintjére vonatkozó szabványt érvényesíteni akarja. Jelenleg ugyanis a közlekedésszervezők belátásán múlik, hol vonják meg egy forgalmas útszakasz, tér elviselhető zsúfoltságának, tehát zajának a határát. A szabvány közlekedési utalásai nem tekinthetők egyszerű szabályozásnak. Egy sajnálatos jellemző adat: zajmérésre háromszor annyit költünk, mint zajcsökkentő tervezésre, pedig fordítani kellene az arányt!

Ebben a szélsőségekkel tarkított akusztikai kultúrában a szakemberek sokat várnak a Minisztertanács egy készülő rendeletétől, amelynek most zajlik a társadalmi vitája. A környezet- és természetvédők szervezeteiben, a műszaki tudományok egyesületeiben. Amit azonban az utca embere, a gyár munkása, a kórház betege, a koncert hallgatója várhat a szakemberektől, azt jogszabályokkal aligha lehet diktálni: figyelmet hallásunk, idegeink, tehát egészségünk és közérzetünk védelmére. Harmadik jelentésként ezt is ki kell tehát hallani a görög akusztika (= hangtan, hangzási viszony) szóból.

Palfy Katalin